

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Rörelseförmågor i idrott och hälsa

En systematisk forskningsöversikt av verktyg för bedömning och betygssättning

Isabelle Karlström och Sara Sjökvist
Ämneslärarprogrammet, Idrott och Hälsa

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: L9ID2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT/2023
Handledare: Konstantin Kougioumtzis
Examinator: Heléne Bergentoft
Kod: VT23-2940-007-L9ID2G

Nyckelord: Bedömning, idrott och hälsa, kvalitet, rörelseförmåga, tillvägagångssätt, verktyg

Abstract

Att bedöma rörelseförmågor på ett likvärdigt sätt ställer höga krav på dagens lärare i idrott och hälsa, både utifrån tolkningsprocessen och för att tillgodose rättvisa betyg. Syftet med de svenska styrdokumenterna är att bidra med konkretiserande underlag för lärare, dock verkar dessa underlag inte vara tillräckliga och det finns ett behov av förtydligande metoder och verktyg för att skapa en samsyn. I dagens undervisning finns en viss önskan om att kunna översätta något subjektivt som rörelseförmåga till något objektivt och dessutom något mätbart. Detta mynnade ut i syftet att uppmärksamma verktyg för bedömning och betygssättning med fokus mot rörelseförmågor i idrott och hälsa. Mer specifikt var ambitionen att besvara två frågeställningar gällande tillvägagångssätt och kvalitet. Metoden som användes var en systematisk forskningsöversikt där vetenskapliga artiklar inom ämnet sammanställdes metodiskt och analyserades tematiskt. Resultatet visade på att majoriteten av verktygen är utformade i syfte att kunna bedöma grundläggande motoriska färdigheter utifrån kategorierna förflyttning, objektkontroll och stabilitet i en rörelsebana. Samtliga verktyg var av hög kvalitet och kunde enligt forskarna användas som komplement till övriga bedömningsunderlag i skolkontext. Som slutsats kan man nämna att de verktyg som har uppmärksammats kan användas av lärare för bedömning av rörelseförmågor, främst i formativt syfte. Däremot måste lärare vara kritiska vid eventuell implementering och verktygen behöver alltid anpassas efter styrdokument, kontext och elever. Ett holistiskt förhållningssätt är nödvändigt för att fastställa att det som bedöms är önskvärt att bedöma.

Förord

Arbetets inriktning valdes utifrån en nyfikenhet och önskan om att finna möjliga verktyg för att öka likvärdigheten i att bedöma rörelseförmågor - det (o)möjliga uppdraget lärare i idrott och hälsa tampas med. Vi ser vårt bidrag med denna forskningsöversikt som ett steg framåt på vägen, men än är det långt kvar att gå. Vi vill rikta ett hjärtligt tack till vår handledare Konstantin Kougioumtzis för vägledning, stöd och inspiration utifrån hans expertis inom ämnet.

Arbetsuppgift	Procent utfört av Sara/Isabelle
Planering av studien	50/50
Litteratursökning	50/50
Datansamling	50/50
Analys	50/50
Skrivande	50/50
Layout	50/50

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Syfte.....	3
1.2	Frågeställningar	3
2	Bakgrund	4
2.1	Rörelseförmåga	4
2.2	Det nuvarande mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet.....	5
2.3	Avsedd, genomförd och bedömd läroplan	6
2.4	Validitet och reliabilitet	8
2.5	Process- eller produktorienterat bedömningsfokus	8
2.6	Bedömning av rörelseförmåga i idrott och hälsa	9
2.7	Tidigare forskning	10
3	Metod.....	12
3.1	Datainsamling	12
3.1.1	Inklusions- och exklusionskriterier	12
3.1.2	Flödesschema	13
3.1.3	Kvalitetsgranskning.....	13
3.2	Databearbetning	14
4	Resultat	15
4.1	Tillvägagångssätt.....	15
4.1.1	Förmågor	15
4.1.2	Upplägg	17
4.1.3	Fokus	19
4.2	Kvalitet.....	20
4.2.1	Tillförlitlighet.....	20
4.2.2	Användbarhet	21
5	Diskussion	23
5.1	Metoddiskussion	23
5.2	Resultatdiskussion.....	24
6	Slutsatser och implikationer	28
7	Referenslista.....	29
8	Bilagor.....	32

1 Inledning

Bedömning och betygens roll och funktion har länge setts som en politiskt het fråga som väcker många känslor (Klapp, 2018). Vad som uttrycks som betygskriterier i läroplanen är ett mått på vilka kunskaper som värdesätts i samhället vid tidpunkten och därmed vad eleverna uppfattar som viktigt att lära sig i varje ämne. Till skillnad från många andra länder har betygen i Sverige inte bara en diagnostiserande och motiverande funktion utan även en urvalsfunktion, vilket betyder att de har en betydande roll för elevernas framtida möjligheter att antas till högre utbildningar (Redelius, 2007; Klapp, 2018). Att kunskapsbedömningar görs på ett likvärdigt och rättssäkert sätt samt mäter adekvata kunskaper är därmed av stor vikt och eleverna behöver vara införstådda med vad som bedöms samt vad som ligger till underlag för betygssättningen (Sejer, 2016). Att sätta betyg är en myndighetsutövning och lärare behöver ta sitt bedömningsuppdrag på största allvar (Redelius, 2007). En genomtänkt bedömningspraktik är därmed central i yrket som lärare.

Det nuvarande mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet bygger på att lärare tolkar betygskriterierna och bedömer elevernas kunskaper utifrån professionella normer (Redelius, 2007). Enligt Skolverket (2022) ska lärare sammanväga och analysera hur elevernas kunskaper förhåller sig till betygskriterierna i kursplanen samt hur de ter sig i sin helhet och därefter sätta ett betyg. Den subjektiva tolkningen lärare gör av värdeorden kan resultera i olika tolkningar av elevers rörelseförmågor och därmed äventyra likvärdigheten (Klapp, 2018). Sejer (2014) fann att lärare inom idrott och hälsa är osäkra när det gäller tolkning av värdeorden, som skiljer betygsstegen åt, samt oense gällande hur mycket olika detaljer i de olika förmågorna som ska vägas in. Hon belyser vidare behovet av en samsyn för att skapa likvärdighet. Skolverket har utformat ett bedömningsstöd för att hjälpa lärare i detta tolkningsarbete (Skolverket, 2020).

Rörelse är och har alltid varit en central del av ämnet idrott och hälsa. *Rörelse*, tillsammans med *friluftsliv och utevistelse* samt *hälsa och levnadsvanor*, utgör idag ett av tre kunskapsområden i kursplanen för ämnet (Idrott och hälsa, 2022). Sejer (2016) menar att bedömningen i idrott och hälsa är särskilt problematisk då både teoretiska och praktiska kunskaper, såsom rörelseaktiviteter, ska bedömas. Forskning visar att metoder och verktyg gällande bedömning inom idrott och hälsa behöver förtydligas och verbaliseras då lärare hänvisar till sin egen "magkänsla" (Svennberg m.fl., 2014). Även Skolinspektionens granskning visar på att bedömningsprocessen varierar mycket mellan lärare och att eleverna inte alltid bedöms utifrån kursplanen (Skolinspektionen, 2012). Dessutom har det framkommit att elever har svårt att återge vad deras prestationer och kunskaper faktiskt bedöms mot (Skolinspektionen, 2018). En problematik framgår därmed kopplat till bedömningens kvalitet och det ter sig finnas behov av förtydligande referenspunkter, verktyg samt objektivitet för att öka möjligheten till rättvisa bedömningar.

Forskning anmärker ett behov av att finna relevanta och reliabla tester och bedömningsverktyg inom skolan (Mahar & Rowe, 2008). Tidén (2016) visar i sin omfattande avhandlingsserie att det finns ett antal verktyg i form av olika tester för att bedöma

rörelseförmågor. Därför är det angeläget för lärare i idrott och hälsa att bli uppmärksammade om vilka verktyg som finns vid bedömning och betygssättning med fokus mot rörelseförmågor. Förhoppningen med forskningsöversikten är att den ska kunna erbjuda både yrkesaktiva lärare samt lärarstudenter vidare kunskap, inspiration och medvetenhet kring bedömningsarbetet av rörelseförmågor inom idrott och hälsa. Detta med syftet att främst kunna utföra en så rättvis, välstrukturerad och förankrad bedömningspraktik som möjligt.

1.1 Syfte

Syftet med forskningsöversikten är att uppmärksamma verktyg för bedömning och betygssättning med fokus mot rörelseförmågor i idrott och hälsa.

1.2 Frågeställningar

- Hur framställs verktygens tillvägagångssätt?
- Hur resoneras det kring verktygens kvalitet?

2 Bakgrund

I följande avsnitt presenteras teoretiska utgångspunkter för att avslutningsvis redogöra för tidigare forskning.

2.1 Rörelseförmåga

En diskussion har länge funnits kring begreppet rörelse och vad det bör stå för i skolsammanhang. Tolkning av begrepp och framförallt användningen av det styr både människors förståelse av praktiken samt själva praktiken i sig (Annerstedt, 2007). Magill och Anderson (2017) menar att rörelseförmåga eller engelskans motsvarande "motor ability" avser en förmåga, exempelvis balans, som är specifikt relaterad till bildandet av en motorisk färdighet. Termen förmåga betyder en allmän egenskap eller kapacitet en individ besitter som är relativt bestående och som fungerar som en avgörande del av en persons prestationspotential för utförandet av andra specifika färdigheter. Individens rörelseförmågor ligger därmed till grund för möjligheten att utföra mer komplexa rörelser, exempelvis spela tennis som kräver en kombination av flertalet förmågor (Magill & Anderson, 2017). Vidare lyfter Larsson (2016) hur rörelser och rörelseaktiviteter alltid ingår i en viss rörelsekultur och att rörelserna får sin mening i sitt kulturella sammanhang. Deltagarna är därför dem som tillskriver rörelserna dess innebörd. Exempelvis kan en specifik idrott som fotboll sägas vara en viss rörelsekultur medan innebandy är en annan. Lärandet handlar därför inte bara om olika rörelseaktiviteter i sig utan även vilka värderingar och normer de ger uttryck för.

Grundläggande motoriska färdigheter, eller Fundamental Movement Skills (FMS) som det ofta benämns inom forskningen, anses vara en samling generella och basala rörelser som är nödvändiga för individens fortsatta rörelseutveckling samt är viktiga för att kunna och våga delta i såväl spontan lek som organiserad idrott. Vanliga grundläggande motoriska färdigheter som kan räknas in i sammanhanget är: balansera, klättra, krypa, åla, hänga, stödja, kasta/fånga, rulla/rotera, hoppa/landa, gå och springa (Tidén & Nyberg, 2007). Enligt Schmidt och Wisberg (2001) kan de grundläggande färdigheterna kategoriseras utifrån tre större områden; förflyttning, objektkontroll och stabilitet. Förflyttning kan handla om att klättra, springa och hoppa, objektkontroll kan handla om förmågan att kasta och fånga ett föremål medan stabilitet syftar till bland annat förmågan att balansera. Genom att kombinera dessa grundformer kan man nå mer komplexa rörelser som ställer krav på bredare motoriska färdigheter och som därmed kan visa på en mer allsidig rörelsekompetens. Mer konkret omfattar begreppet allsidig rörelseförmåga grovmotoriska grundformer, kombinationsmotorik och idrottsspecifika grundformer (Tidén & Nyberg, 2007).

Physical Literacy (PL) är ett annat relevant begrepp i sammanhanget som myntats i ljuset av behovet om ett nytt perspektiv på förkroppsligade aspekter och utmanar den dualistiska synen på kropp och själ som skilda samt pekar mot en mer holistisk syn på den mänskliga kroppen. Vi *är* vår kropp och bör se den som subjekt istället för ett objekt. Whitehead (2010, s. 11-12) lyfter följande definition av begreppet PL; "As appropriate to each individual's endowment, physical literacy can be described as the motivation, confidence, physical competence, knowledge and understanding to maintain physical activity throughout the lifecourse". De

kognitiva aspekterna motivation, självbild, självförtroende, kommunikation, uttrycksförmåga och förståelse ska därmed räknas in för att en person ska kunna vara eller bli fysiskt bildad (Whitehead, 2010).

Därtill innefattar inte PL mätning och bedömning av enskilda förmågor utan fokus är på eleven själv och att hen ska reflektera och bedöma sina kunskaper. Whitehead (2010) menar vidare att begreppet kan hjälpa lärare i idrott och hälsa att komma ifrån det elitistiska och prestationsorienterade synsättet vilket till mångt och mycket karaktäriserar idrottsundervisning. Bergentoft (2019) diskuterar i linje med föregående resonemang och menar att om elever får erfara och urskilja kvaliteter i rörelser och relatera dem till sig själva finns förutsättningar för att nå längre än prestationen i sig och istället få en ökad förståelse och medvetenhet om sin kropp samt dess rörelser och därmed erhålla en så kallad fysisk bildning. Även Barker m.fl. (2018) förespråkar den holistiska inställningen och förståelsen kring rörelseförmåga där idén om att inspirera eleverna till självutveckling och eget inflytande bör tas i akt under lektionerna för att skapa engagemang och förhoppningsvis ett livslångt intresse. Larsson (2016) påpekar att en övergång till ett fokus utifrån PL, eller kroppslig förmåga som han översätter det, innebär att rörelsefärdigheter kompletteras med en kulturell och social förståelse av rörelse där det handlar om bildning och att "lära för livet". Barker m.fl. (2018, s. 3) lyfter ett viktigt resonemang i sammanhanget med hjälp av tidigare forskare;

'knowing how' to do something is not an act but an embodied disposition, or complex of dispositions. When we watch an individual perform, we are not witnessing the performance of a skill per se but an actualization of the person's disposition. For Ryle (2009), being able to move in particular ways constitutes a kind of knowledge that is situated and subjective. When someone moves successfully, that person 'fits' with the environment.

Citatet ovan pekar på hur rörelseförmåga handlar om mer än enbart utförandet då rörelser är situationsberoende och något subjektivt. Med detta avsnitt har vi gett en bred bild av begreppet rörelseförmåga då detta har och kan tolkas ur olika perspektiv. En allomfattande bild av detta komplexa begrepp bidrar med en adekvat utgångspunkt för tolkning av forskningsöversiktens resultat och som underlag för framtida diskussionsavsnitt.

2.2 Det nuvarande mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet

Det nuvarande mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet har gällt sedan 1994 och bygger på att det ska finnas mål som anger vad eleverna ska kunna efter sin skolgång samt kunskapskrav som ska beskriva de kvaliteter kopplat till målen som avgör olika betygssteg (Klapp, 2018). Trots att kunskapskraven, eller betygskriterierna som det heter i och med Lgr 22 (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmen, 2022), ska utgöra en grund för rättvis och likvärdig bedömning har Skolverket understrukit att det inte går att formulera betygskriterierna på ett så preciserat sätt att likvärdighet faktiskt kan uppnås. Likvärdighet ska istället uppnås genom lärarkåren och i form av en gemensam professionell syn på hur

tolkningsarbetet ska se ut, exempelvis med hjälp av sambedomning. Det främsta syftet med dagens betygssystem är att ge information om elevers olika kunskaper, knyta kunskapsnivåer till betygen, samt öka motivationen (Klapp, 2018).

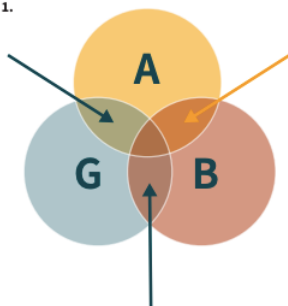
Efter ett flertal stora reformer inom skolväsendet infördes Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011) hösten 2011 tillsammans med att den nya skollagen trädde i kraft i syfte att öka den svenska skolans resultat samt för att nå högre likvärdighet (Skolverket, 2012). Lgr 11 innebar att alla delar i kunskapskraven behövde vara uppfyllda för att eleven skulle kunna få ett visst betyg. Lgr 11 förde med sig den nya betygsskalan som innebär sex steg från A till F där F står för ej godkänt resultat och betyg började då ges från och med årskurs 6. Sedan hösten 2022 började den senaste och nu gällande läroplanen Lgr 22 att gälla som bland annat innefattar nya bestämmelser för betygssättning. Kunskapskrav som det tidigare hette i Lgr 11 har bytt namn till betygskriterier där dem är mindre omfattande och detaljerade än tidigare samt att kravgränserna för betygen D-A inte är lika skarpa. Dessa ändringar har gjorts med förhoppning om att lärare ska ges ökad möjlighet att göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som motsvarar elevens kunskaper bäst och därmed nå mer rättvisa betyg samt undvika risken att betygskriterierna styr undervisningen (Skolverket, 2023).

I sammanhanget är det centralt att understryka att ett bedömningstillfälle kan vara i stort sett alla möten som sker under skoldagen mellan lärare och elever, allt från samtal till praktiska prov och skriftliga arbeten som iakttas, konstateras eller mäts (Klapp, 2018). Enligt riktlinjerna i Lgr 22 ska lärare "vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna" (Lgr22, 2022, s.18). Detta innebär att lärare har stor frihet att väga in valfria underlag för sin bedömning där tillräckliga bevis kan vara att läraren har sett eller hört att eleven uppfyller de förmågor eller kunnande som betygskriterierna uttrycker och därmed avgör att dessa underlag är relevanta. Att vid terminens slut sätta betyg innebär således inte enbart att summera ett antal prov då dessa riskerar att ge en snäv bild av elevernas kunskaper, även om det hade varit enkelt och oproblemiskt. Styrdokumentet inger därmed en stor frihet till lärare som profession att lita på sitt yrkeskunnande och sina erfarenheter och därmed förutsätts det att lärare har den utbildning som krävs för att sätta så rättvisa betyg som möjligt (Klapp, 2018).

2.3 Avsedd, genomförd och bedömd läroplan

Skolverket (2020) understryker vikten av att både planera bedömningssituationer som ger information om kunskaper relaterade till ämnets kursplan men också att den undervisning som sker är i linje med kursplanens avsikter. En röd tråd genom både läroplan, undervisning och bedömning är därmed centralt för att erhålla valida bedömningsunderlag som kan möjliggöra feedback i både formativt syfte, för kunskapsutveckling, och i summativt syfte för betyg. I figuren nedan illustreras samspelet mellan A=*Avsedda läroplanen*, G=*Genomförda läroplanen* och slutligen B=*Bedömda läroplanen*.

Figur 1.

Figur 1. Läroplan: avsedd, genomförd, bedömd (Skolverket, 2020, s. 9)

I området *Rörelse* enligt kursplanen för idrott och hälsa är den *Avsedda läroplanen* det centrala innehållet där eleverna i årskurs 4-6 ska ges undervisning gällande (Idrott och hälsa, 2022, s. 49):

- *Sammansatta motoriska grundformer med och utan olika redskap.*
- *Lekar, spel, idrotter och andra rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus.*
- *Takt och rytm i danser och i rörelser till musik.*
- *Grundläggande träningslära: pulshöjande rörelser samt koordinations-, styrke- och rörlighetsövningar.*
- *Simning i mag- och ryggläge.*

I årskurs 7-9 ska undervisningen istället beröra (Idrott och hälsa, 2022, s. 50):

- *Komplexa rörelser i lekar, spel, idrotter och andra rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus.*
- *Olika former av dans samt skapande av rörelse- och träningsprogram till musik, takt och rytm.*
- *Träningslära: konditionsträning, koordinationsträning, styrketräning och rörlighetsträning utifrån olika ändamål och individuella behov.*
- *Olika verktyg, däribland digitala för att planera, genomföra och värdera rörelseaktiviteter.*
- *Olika samsätt i mag- och ryggläge.*

I den *Avsedda läroplanen* ingår även det långsiktiga målet gällande rörelse: "Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang..." (Lgr22, 2022, s. 48). Enligt kommentarsmaterialet för kursplanen i idrott och hälsa menar man dessutom att allsidiga rörelseförmågor, förutom ett medvetet rörelsekunnande, även innefattar rörelseglädje, mental förmåga och motivation (Skolverket, 2022). Den *Genomförda läroplanen* handlar istället om den undervisning som eleverna faktiskt får och den *Bedömda läroplanen* syftar till den kunskap och de kvaliteter som läraren på olika sätt konstaterar i olika bedömningssituationer (Skolverket, 2020).

2.4 Validitet och reliabilitet

Tidén (2016) belyser i sin avhandlingsserie vikten av att bedömningen bör vara av god validitet samt reliabilitet. Validiteten står för relevansen inom bedömningen av elevernas rörelseförmågor, det vill säga att det är ett mått på enbart förmågor som är tänkta att bedömas och inte personliga egenskaper som exempelvis inställning och närvaro (Klapp, 2018). Reliabiliteten syftar till tillförlitligheten i bedömningen, särskilt när det kommer till lärarens arbetssätt för att bedöma elevers rörelseförmågor. Ett exempel för att påpeka vikten av dessa två begrepp är om eleverna får bedömning av olika lärare, då är det centralt med hög validitet och reliabilitet, just för att inte riskera att försvaga likvärdigheten genom en icke samstämmig bedömning (Tidén, 2016). Lärare behöver därför veta hur kvaliteten i olika rörelseförmågor kan bedömas. Vidare finns det olika begrepp inom validitet och reliabilitet och nedan följer kortfattade redogörelser för de mest relevanta för forskningsöversikten.

Bedömningsvaliditet syftar till relevansen för bedömningens syfte, det vill säga att bedömningen är giltig i förhållande till de aktuella betygskriterierna och kursplanerna (Skolverket, 2020). Validitet syftar också till att läraren behöver skaffa sig en så rättvis och fullständig bild av sina elevers förmågor och att eleverna ska ha fått så goda förutsättningar som möjligt för att nå lärandemålen. Underlaget för bedömning och betygssättning i skolmiljön bör därav vara av bred och omfattande karaktär, gärna även med en kollegial samverkan för att ge god validitet och reliabilitet (Skolverket, 2020). *Intrareliabilitet* handlar om att en bedömning ska se likadan ut vid en annan tidpunkt och *interreliabilitet* handlar om att två olika lärare bedömer likvärdigt (Klapp, 2018).

2.5 Process- eller produktorienterat bedömningsfokus

Det finns skillnader i dessa två olika begrepp, process- eller produktorienterat bedömningsfokus som är av intresse att belysa. Schmidt och Wisberg (2001) talar om motorisk prestation och motorisk inläring och dess primära skillnader. Motorisk prestation kan jämföras med ett produktorienterat bedömningsfokus och är något som på ett eller fler sätt alltid går att mäta eller resultera i något medan motorisk inläring är en inre process där eleven är interaktiv med sin egen prestationsförmåga och kan jämföras med ett processororienterat bedömningsfokus (Schmidt & Wisberg, 2001).

Tidén (2016) menar att ett processororienterat bedömningsfokus innebär en kvalitativ metod när det kommer till bedömning av rörelseförmåga i relation till bestämda bedömningskriterier. Ett helhetsperspektiv uppmärksammar hela rörelsens användning och uttryck där rörelsen bedöms genom exempelvis noggrannhet och effektivitet och delas inte in i isolerade rörelser. Kvantitativa metoder däremot tar hänsyn till rörelser som går att mäta, så som längd, höjd eller tid och kan i detta sammanhang jämföras med ett produktorienterat bedömningsfokus. De olika fokusområdena har sina för- och nackdelar, både vad gäller tillgänglighet, tidsomfång och bedömningskrav. En kvantitativ metod är både lättare och mer tidseffektiv men riskerar däremot att få en lägre validitet, det vill säga, mätningarna riskerar att fokusera mer kring fysisk mognad eller fysisk styrka istället för att mäta faktiska rörelseförmågor, vilket är den kvalitativa metodens grundsten (Tidén, 2016).

Ett problembaserat synsätt visar sig vara framgångsrikt för att upptäcka och belysa motoriska prestationer, då det är många faktorer som kan påverka. Lärare bör fråga sig vilket utgångsläge som finns vad gäller ålder, miljö, yttre och inre förutsättningar, kompetens och vilka krav uppgiften ställer vad gäller rörelseförmågan (Schmidt & Wisberg, 2001). Flera studier visar att ett produktorienterat fokus i olika aktivitetsformer fortfarande är dominerande inom idrott och hälsa (Tidén, 2016). Ett processorienterat fokus är således något som bör utvecklas inom ämnet idrott och hälsa för att skapa mer allomfattande dimensioner gällande bedömningsarbetet och utvecklingen av rörelseförmågor (Tidén, 2016). Däremot kan det konstateras att när det kommer till bedömning gällande simning behöver lärare även erhålla ett produktorienterat tillvägagångssätt då det är ett krav att eleven ska kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg (Lgr22, 2022).

2.6 Bedömning av rörelseförmåga i idrott och hälsa

Som stöd i bedömningen har Skolverket utformat betygskriterier som är ämnesspecifika och som ska ligga till grund för bedömningen (Lgr22, 2022). Betygskriterierna i kursplanen för idrott och hälsa är indelade i fyra stycken där det första framförallt berör rörelseförmåga. I betygskriterierna i kursplanen för idrott och hälsa gällande årskurs 4-6 ska lärare bedöma rörelseförmågor utifrån formuleringen: “Eleven genomför rörelseaktiviteter som innefattar sammansatta motoriska grundformer i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser *till viss del* till syftet med aktiviteterna.” (Idrott och hälsa, s. 51, 2022). Följande kriterium motsvarar betyget E i slutet av årskurs 6 och det som skiljer betygsstegen åt är värdeorden “*till viss del*” som byts ut mot “*relativt väl*” för betyget C och “*väl*” för betyget A.

För årskurs 7-9 ska istället lärare bedöma rörelseförmågor utifrån formuleringen: “Eleven genomför rörelseaktiviteter som innefattar komplexa rörelser i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser *till viss del* till syftet med aktiviteterna.” (Idrott och hälsa, s. 52, 2022). Följande kriterium motsvarar betyget E i slutet av årskurs 9 och även här är det samma värdeord som för årskurs 6 som skiljer betygsstegen åt. Det som skiljer i kriteriet för årskurs 6 jämfört med årskurs 9 är därmed att det istället handlar om sammansatta motoriska grundformer istället för komplexa rörelser. Enligt Skolverket (2022, s. 21) ska läraren rikta sin bedömning mot kvaliteten av rörelsen och mer specifikt “mot olika aspekter av rörelse, som att om, hur och i vilken utsträckning eleven anpassar sina rörelser utifrån olika syften med rörelseuppgifter och dess ingående rörelsevariabler. Det kan vara kraft, avspänning, tajmning, balans, tempo, rytm och precision.”.

De nationella betygskriterierna är tänkta att underbygga rättvisa och valida betyg, därav bör bedömningsunderlag vara transparenta samt kunna kommuniceras och redovisas både muntligt och skriftligt med både elever, hemmen och rektorn (Lgr22, 2022; Svennberg, 2017). Detta kan riskera i att enbart mäta det som är enkelt att mäta för att erhålla konkreta bedömningsunderlag. Svennberg (2017) lyfter vidare en problematik i att begränsa allsidiga rörelser till mätbara rörelser och övningar för att kunna kommunicera resultaten på ett tydligare sätt. Det skulle innebära att gå ifrån intentionerna som finns i kursplanen om att bredda synen på rörelse som något mer än bara tävlingsidrott och mätbara resultat. *Varför,*

vem, vad, när och *hur* är frågor som lärare bör ställa sig i en bedömningsituation och all bedömning bör föregås av syftet med bedömningen (Annerstedt, 2007).

2.7 Tidigare forskning

Tidén (2016) beskriver hur de rörelsetester och bedömningsverktyg som forskningen behandlat handlar om både urvalet av rörelseförmågor och hur giltiga dessa är gentemot det som avses att bedömas samt hur tillförlitliga bedömningarna är. Hon menar vidare att grundläggande motoriska färdigheter kan anses lättare att bedöma än mer sammansatta komplexa rörelser. Tidén och Nyberg (2006) diskuterar bland annat i sin rapport det tidigare MUGI-testet som är en förkortning av "*Motorisk Utveckling som Grund för Inläring*", konstruerad av Ingegerd Ericsson. Testet kom att utföras på slutet av 1990-talet och i början på 2000-talet med syfte att uppmärksamma barn med motoriska brister (Tidén & Nyberg, 2006). Grundmotoriken testades med hjälp av 9 övningar samt 15 rörelsebedömningar. Tidén (2016) understryker att en stor del av utformade rörelsetester är inriktade mot yngre barn med syfte att identifiera barn med motoriska svårigheter. Andra exempel på verktyg som testar grovmotorik genom en följd av rörelser är Movement ABC (MABC) som utvecklats ur Test of Motor Impairment (TOMI) och FBH-Provet (Tidén & Nyberg, 2006). Tidén (2016) menar att nya tester som tas fram inom forskning ofta utgår från redan befintliga tester. MABC tillsammans med Test of Gross Motor Development (TGMD) är troligen de mest använda rörelsetesterna som ofta återkommer inom forskning på området.

Vidare är videofilmning ett verktyg för bedömning av rörelseförmåga. Två framstående forskare inom idrottsämnet diskuterar de positiva aspekterna kring användning av informations- och kommunikationsteknologi (IKT), såsom videofilmning, som verktyg i bedömningsarbetet inom idrott och hälsa (Hay & Penny, 2013). Dem menar vidare att IKT kan möjliggöra både bättre insamling och lagring av elevers kunskaper samt att det öppnar upp för elever att själva erhålla formativ återkoppling på sina rörelser och att videofilmning även ur en summativ synvinkel kan utgöra redovisningsmaterial av rörelser. Håkansson (2016) menar att lärare behöver vara bekväma och förstådda med ett verktyg för att kunna använda det samt att skolledningen ska ha godkänt verktyget. Han menar dessutom att självbedömning kan ge goda underlag för vidare diskussion och bedömning av rörelser samt att det även kan resultera i en bättre självinsikt hos eleverna (Håkansson, 2016).

Hay och Penny (2013) menar dock att en kvalitativ bedömningspraktik bara är möjlig i relation till kvalitativa styrdokument och en kvalitativ undervisning. Håkansson (2016, s. 73) framhåller fyra förutsättningar som behövs för en effektiv bedömningspraktik: "ett primärt fokus på bedömning för lärande, autentisk bedömning som i största möjliga mån är integrerad, säkerställande av validitet samt ett socialt rättvist förhållningssätt till bedömning." Att tillägga lyfter forskning fram pedagogiken som central i frågor gällande bedömningspraktik inom ramen för idrott och hälsa (Håkansson, 2016). Han understryker att det inte spelar någon roll vilka bedömnings- och dokumentationsmetoder som används och hur effektiva dessa än må vara så länge inte läraren utgår från en helhetssyn på vilken kunskap som är önskvärd att åstadkomma. Utan denna helhetssyn gällande undervisning och

bedömning är det en stor risk att verktygen ändå mäter och bedömer fel saker (Håkansson, 2016).

Annerstedt (2007) anser att lärare bör ha kännedom om olika verktygen för bedömning och utvärdering av olika kvaliteter samt kunna tillämpa dessa för att skapa progression i sin undervisning och synliggöra vilka kunskaper eleverna besitter. Han betonar vidare att standardiserade tester huvudsakligen bör ha ett diagnostiserande syfte i form av återkoppling till lärare och elever och inte användas för betygssättning. Kernell (2002, s. 102) sätter ord på den viktiga balansen lärare bör eftersträva:

Vi ska tacksamt låta oss stimuleras av att alla delar av verksamheten går att mäta och enkelt bokföra, men vi ska också påminna varann om att väldigt mycket av undervisningsambitionerna inte enkelt låter sig vägas och nedtecknas. Vi måste alltså upprätthålla en balans mellan skilda kvaliteter. Vi måste göra kloka val bland de instrument och metoder vi väljer att uppmärksamma verksamheten med.

Med stöd av tidigare forskning och denna bakgrund är det därför angeläget att uppmärksamma verktyg för bedömning och betygssättning med fokus mot rörelseförmågor i idrott och hälsa samt diskutera dess relevans och möjliga implementering kopplat till svensk skola.

3 Metod

I detta avsnitt presenteras tillvägagångssätt gällande datainsamling och databearbetning.

3.1 Datainsamling

Denna forskningsöversikt är en systematisk sammanställning utförd i enlighet med den stegvisa metod som beskrivs i Granskär och Höglund-Nielsen (2012) där primärkällor väljs ut systematiskt utifrån ett tydligt syfte och eventuella frågeställningar för att sedan analyseras med hjälp av en tematisk analys. Sökningsprocessen inleddes med en pilotsökning för att få en uppfattning om tidigare forskning inom ämnet samt för att identifiera relevanta sökord och databaser. I början av sökningsarbetet inkluderades enbart europeiska länder för att få en avgränsning i antal träffar. Det konstaterades kort därefter att det fanns en hel del artiklar av intresse från både Australien och USA och därmed ändrades sökstrategi och vidgades till alla världens länder. Databaserna som användes var ERIC, SportDiscus och Education Research Complete då dessa hade koppling till det valda forskningsområdet. Databaserna visade sig generera relevanta studier och därför inkluderades alla tre i den slutliga huvudsökningen.

Vilka sökord som skulle användas för att täcka syfte och frågeställningar har kommit att diskuteras fram och tillbaka under arbetets gång. Granskär och Höglund-Nielsen (2012) talar om att forskaren utvecklar en sorts känslighet för arbetet kring datainsamlingen, det vill säga att forskaren lär sig att precisera sökningen genom jämförelser av resultaten under arbetets gång. Arbetet sker inte längs en rak linje utan bearbetas fram och tillbaka just för att finna trovärdighet och relevans för sitt syfte. När samtliga sökord identifierats skapades olika varianter av söksträngar för att slutligen landa i den mest effektiva utifrån syfte och frågeställningar. Söksträngen skapades med hjälp av funktionerna frassökning, booleska sökoperatörer samt trunkering. Den slutliga söksträngen som användes såg ut enligt följande: "Physical education" AND "assessment tool*" OR "assessment method*" OR assessing. En samsökning utfördes i de tre valda databaserna där ovannämnda söksträng använts. Sökningen avgränsades ytterligare genom att välja enbart engelska artiklar, peer-reviewed, full-text och Subjekt Thesaurus term "motor ability". Dessutom valdes publiceringsdatum från år 2011 och framåt för att erhålla ett nutida forskningsunderlag. Detta kom därmed att bli den slutliga huvudsökningen där sju av nio resultatartiklar hämtades. Den ena av de två resterande artiklarna som valdes med i resultatet upptäcktes i pilotsökningen och valdes utifrån att den hade relevans för syftet. Den andra artikeln som inkluderats upptäcktes utifrån en manuell sökning i form av kedjesökning i tidigare funnen artikel (Bil. 1). Dessa två inkluderades tillsammans med de sju från huvudsökningen vilket resulterade i nio resultatartiklar totalt, vilka har markerats med en asterisk * i referenslistan.

3.1.1 Inklusions- och exklusionskriterier

I följande avsnitt tydliggörs forskningsöversiktens inklusions- respektive exklusionskriterier i punktform.

Inklusionskriterierna var följande;

- Artiklar som är Peer-reviewed

- Artiklar av fulltext
- Artiklar skrivna på engelska
- Artiklar som berör ämnet idrott och hälsa
- Artiklar från 2011 och framåt
- Artiklar som berör bedömning och betygssättning

Exklusionskriterierna var följande;

- Artiklar kopplat till skolor med särskild inriktning
- Artiklar där verktyget utvecklats i kliniska syften för att identifiera funktionsnedsättningar

3.1.2 Flödesschema

I Prisma flödesschema kan hela arbetets söknings- samt gallringsprocess överblickas (Bil. 2). Den slutliga huvudsökningen i de tre databaserna SPORTDiscus, ERIC och Education Research Complete resulterade i sammanlagt 110 träffar, varav elva dubletter exkluderades automatisk av EBSCOhost. Det slutliga antalet artiklar landade därmed på 99 stycken vars titlar och abstrakt granskades för att erhålla en uppfattning gällande artiklarnas innehåll och relevans. Därefter exkluderades artiklar som inte uppfyllde inklusionskriterierna eller svarade på forskningsöversiktens syfte och frågeställningar. Efter första gallringen exkluderades 75 artiklar och de resterande 24 artiklar som kvarstod granskades i fulltextkopia för att kunna identifiera de mest relevanta artiklarna som upplevdes kunna svara mot syfte och frågeställningar. Ett slutligt urval på sju artiklar inkluderades till resultatet utifrån huvudsökningen i databaserna och ytterligare två artiklar tillkom genom manuell sökning. Därmed inkluderades totalt nio artiklar till resultatet. Resultatartiklarna kom att omfatta studier som handlar om att antingen kvalitetssäkra ett tidigare verktyg, utveckla ett tidigare verktyg samt undersöka verktygets effekt kopplat till bedömning i idrottsämnet se bilaga (Bil. 4) för en sammanfattande artikelöversikt.

3.1.3 Kvalitetsgranskning

För att säkerställa de inkluderade resultatartiklarnas vetenskapliga kvalitet har de genomgått en kvalitetsgranskning utifrån en bedömningsmall bestående av 17 specifika frågor (Bil. 3). Frågorna behandlade bland annat studiernas tydlighet när det gäller vad, hur och varför studierna är konstruerade på befintligt sätt. Ett poäng tilldelades om svaret på frågan var "Ja" och noll poäng tilldelades om svaret på frågan var "Nej". Om frågan var "Oförmögen att svara" så exkluderades den frågan från studiens kvalitetsgranskning och därför kunde möjlig maxpoäng variera mellan studierna. Den vetenskapliga kvaliteten avgjordes genom maxpoängen och ju högre poäng artikeln fick utifrån kvalitetsgranskningen desto högre blev dess totala vetenskapliga kvalitet, se bilaga (Bil. 4) för respektive artikels poängresultat.

3.2 Databearbetning

En tematisk analys har utförts utifrån den information som sammanställts i de nio inkluderade artiklarna. Granskär och Höglund-Nielsen (2012) menar att genom en tematisk analys kan teman identifieras i relation till forskningsfrågan för att kunna presentera resultatet på ett begripligt och överskådligt sätt samt för att kunna användas i praktiska syften. En första överblick skapades genom att utföra en artikelöversikt vilken gav struktur över bland annat resultatartiklarnas innehåll och metod (Bil. 4). Varje artikel har sedan analyserats var och en för sig utifrån utförlig genomläsning för att därefter sättas i relation till övriga artiklar och det sammanlagda resultatet för att finna relevanta teman. Mer specifikt har innehållet i artiklarna kondenserats och fokuserats utifrån forskningsöversiktens frågeställningar samt att likheter och skillnader har identifierats. Detta steg utfördes först enskilt oberoende av varandra för att sedan mötas i en diskussion gällande det som framkommit och tolka både enskilt och i författarparet. Tillsammans sammanställdes sedan det mest relevanta resultaten för att finna passande teman och underrubriker. Detta menar Kristensson (2014) stärker tillförlitligheten i resultatet, vilket benämns som forskartrianglering. Artiklarna har analyserats med hjälp av både kvalitativa och kvantitativa ansatser. Kvantitativa ansatser beskriver de övergripande slutsatserna av material, exempelvis verktygens förmågor och fokus medan kvalitativa ansatser beskriver hur texten i helhet tolkas, det vill säga, vad det finns för kontext och syfte med verktygen (Granskär & Höglund-Nielsen, 2012). Slutliga teman redovisas i resultatet nedan.

4 Resultat

I följande avsnitt presenteras de funna teman som framkommit efter den tematiska analysen som utförts på de nio slutliga resultatartiklarna. Resultatet utgår från två teman; *Tillvägagångssätt* samt *Kvalitet*. Dessa teman svarar mot forskningsöversiktens syfte samt två frågeställningar. Vidare sorteras resultatet i relation till det första temat *Tillvägagångssätt* utifrån tre underteman som delas in enligt; *Förmågor*, *Upplägg* och *Fokus* samt i det andra temat *Kvalitet* utifrån två underteman som delas in enligt; *Tillförlitlighet* och *Användbarhet*, se Figur 2.

Figur 2. Översiktsschema resultat

4.1 Tillvägagångssätt

4.1.1 Förmågor

I relation till *Tillvägagångssätt* är det första undertemat *Förmågor* som belyser verktygens olika rörelseförmågor.

I majoriteten av artiklarna består rörelseförmågorna av en serie grundläggande motoriska färdigheter. Någon form av balans- och stabilitetsövningar, övningar med fokus på objektkontroll samt förflyttningsövningar av olika slag är återkommande rörelseområden i studierna (Kernebeeck m.fl., 2018; Valentini m.fl., 2021; Lander m.fl., 2016; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Tidén m.fl., 2015; Scheuer m.fl., 2019). Urvalet av de specifika rörelseförmågorna har tagits fram kopplat till den åldersgrupp som verktyget är avsett för och den åsyftade åldersgruppen är i stort sett genomgående i det lägre åldersspannet mellan 3-12 år (Kernebeeck m.fl., 2018; Valentini m.fl., 2021; Lander m.fl., 2016; Hoeboer m.fl., 2018;

Zuvela m.fl., 2011; Scheuer m.fl., 2019). Tre studier nämner att rörelseförmågorna dessutom har valts utifrån ländernas olika styrdokument för ämnet idrott (Scheuer m.fl., 2019; Zuvela m.fl., 2011; Lander m.fl., 2016). Två av studierna stack ut då dem istället behandlar ett särskilt rörelseområde där Potdevin m.fl. (2018) inkluderar gymnastiska rörelser i sin studie medan Sgro m.fl. (2016) inkluderar den särskilda rörelseaktiviteten höjdhopp (Sgro m.fl., 2016).

Endast Tidén m.fl. (2015) fokuserar på rörelseförmågor för äldre elever mellan 12-16 år gamla och inkluderar både grundläggande och komplexa rörelser utifrån kategorierna som i detta fall benämns; 1. Styrka och koordinationsförmåga, 2. Stabilitet och axiell rörelseförmåga, 3. Objektkontroll och 4. Dynamisk balans och koordinationsförmåga. Denna typ av indelningsprocess av rörelseförmågor, utifrån fyra olika större kategorier, återfinns i flera av studierna (Scheuer m.fl., 2019; Kernebeeck m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011). Zuvela m.fl. (2011) benämner sina rörelsekategorier utifrån rörelsernas funktion eller användbarhet; 1. Förflyttning, 2. ta sig över hinder, 3. överkomma motstånd och 4. objektkontroll. Se vidare specificering av rörelseförmågor från de olika resultatartiklarna i Tabell 1 där verktygens rörelseförmågor, ålder och fokus presenteras. Tabellen är sammanställd med syfte att ge en överskådlig bild av verktygen där kolumnen ”Rörelseförmågor” presenterar kategorier av olika rörelseområden, inkluderande exempel av rörelseförmågor.

Tabell 1. Verktyg

Verktyg	Rörelseförmågor	Ålder	Fokus
Test of Gross Motor Development-3 (TGMD-3-SF). ¹	6 stycken FMS. 1. Förflyttningar (hoppa, springa osv.) 2. Objektkontroll (kasta, sparka osv.)	3-10 år	Processororienterat
Motorische Basiskompetenzen in Luxemburg-3 (MOBAK-LUX-3). ²	15 stycken FMS. 1. Förflyttningar (springa, hoppa osv.) 2. Objektkontroll (kasta, fånga osv.) 3. Rörelse i vatten (glida, dyka osv.) 4. Objekt i rörelse (dribbla, kontroll med klubba osv.)	9 år	Processororienterat
4-Skills Scan. (version 2007, 2015). ³	1. Förflyttningar (hopp osv.) 2. Objektkontroll (studsas boll osv.) 3. Hållning (balansera osv.) 4. Koordination (rytmiska hopp osv.)	6-12 år	Produktorienterat
Videofeedback (VFB). ⁴	Gymnastikspecifika övningar	12 år	Processororienterat

¹ Valentini, N., Nobre, G., Zanella, L., Pereira, K., Albuquerque, M., & Rudisill, M. (2021).

² Scheuer, C., Bund, A., & Herrmann, C. (2019).

³ Kernebeeck, W., Kroon, M., Savelsbergh, G., & Toussaint, H. (2018).

⁴ Potdevin, F., Vors, O., Huchez, A., Lamour, M., Davids, K., & Schnitzler, C. (2018).

Athletic Skills Track (AST). ⁵	5-7 stycken FMS. 1. Förflyttning (gå, springa osv.) 2. Stabilitet och axiell rörelseförmåga (slalomhopp, rulla osv.) 3. Objektkontroll (kasta, sparka osv.)	AST-1 = 4-6 år, AST-2 6-9 år & AST-3 9-12 år	Produktorienterat
Microsoft Kinect + Kriterier vs. Mäta resultat i cm. ⁶	1. Förflyttning (Höjdhop)	6-12 år	Process- och produktorienterat
The Canadian agility and movement skill assessment (CAMSA). ⁷	6 stycken FMS. 1. Förflyttning (hoppa, hoppa jämfota osv.) 2. Objektkontroll (fånga, kasta osv.) 3. Stabilitet (hoppa på ett ben)	8-12 år	Process- och produktorienterat
NyTid test (NTT). ⁸	17 stycken FMS. 1. Styrka och koordinationsförmåga (gå på händer, hänga i rep osv.) 2. Stabilitet och axiell rörelseförmåga (stå på händer, hjula osv.) 3. Objektkontroll (Underhandskast, dribbla osv.) 4. Dynamisk balans och koordinationsförmåga (Sidohopp, gå balansgång)	12-16 år	Processorienterat
FMS-POLYGON. ⁹	4 FMS. 1. Förflyttning (springa) 2. Ta sig över hinder (springa över hinder) 3. Överkomma motstånd (bära medicinbollar) 4. Objektkontroll (kasta och fånga en volleyboll)	8 år	Produktorienterat

4.1.2 Upplägg

I relation till *Tillvägagångssätt* är det andra undertemat *Upplägg* som belyser verktygens olika upplägg vad gäller hur rörelseförmågorna ska genomföras.

I majoriteten av studierna innefattar verktyget ett rörelsebatteri, vilket är en sammansättning av en serie utvalda rörelser som utförs i följd av en rörelsebana (Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Kernebeek m.fl., 2018; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011). Verktyget AST har dessutom åldersanpassade rörelser i tre olika rörelsebanor (4-6, 6-9 och 9-12 år) där svårighetsgraden i rörelsen ökar med ökad ålder (Hoeboer m.fl., 2018).

⁵ Hoeboer, J., Krijger-Hombergen, M., Savelsbergh, G., & De Vries, S. (2018).

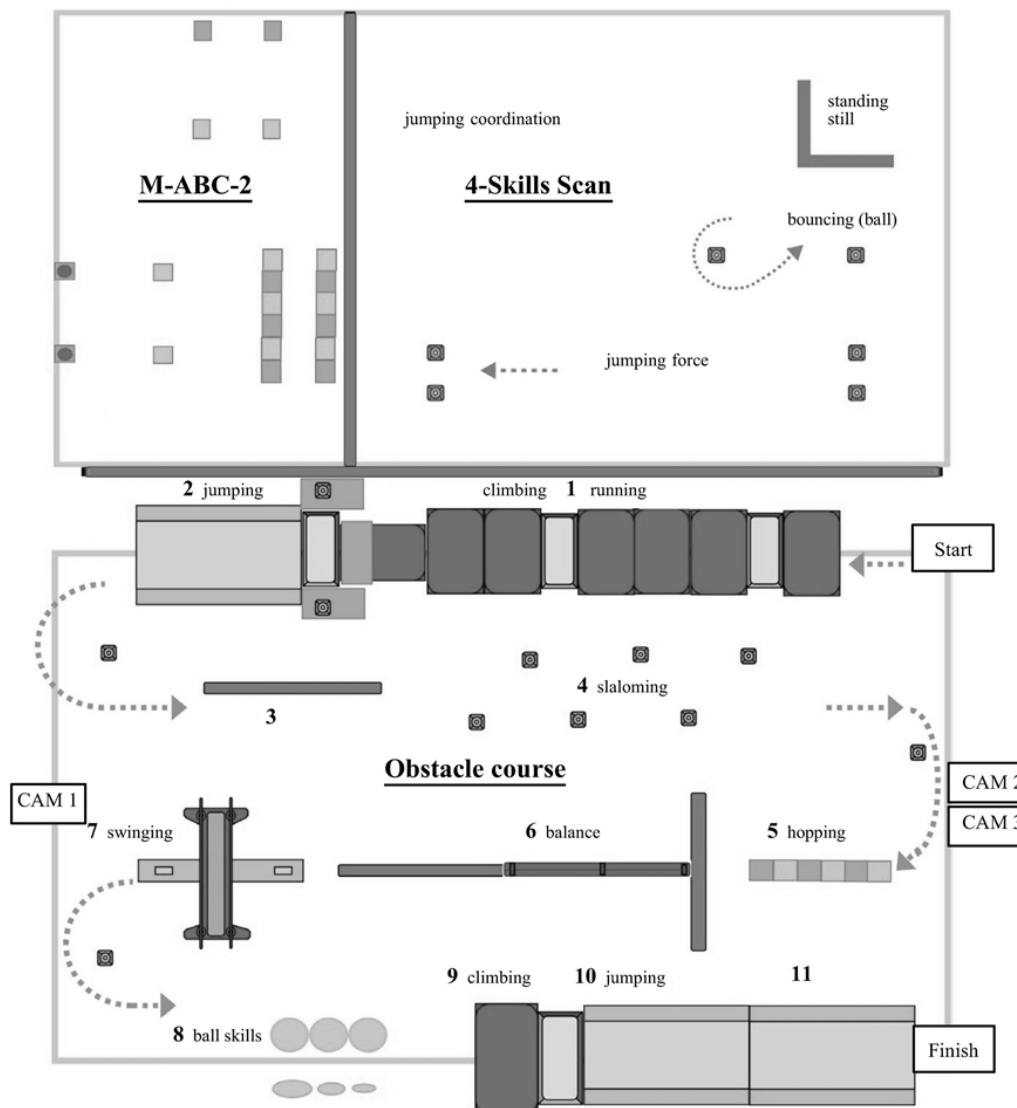
⁶ Sgro, F., Quinto, A., Pignato, S., & Lipoma, M. (2016).

⁷ Lander, N., Morgan, P., Salmon, J., & Barnett, L. (2016).

⁸ Tidén, A., Lundqvist, C., & Nyberg, M. (2015).

⁹ Zuvela, F., Bozanic, A., & Miletic, D. (2011).

Verktyget 4-Skills Scan har två olika versioner av sitt verktyg, från år 2007 och 2015, där eleverna får utföra två olika rörelsebanor för att testa de två olika versionerna samt det tidigare kvalitetssäkrade verktyget M-ABC-2 för att kunna jämföra med och därmed testa verktygets validitet (Kernebeek m.fl., 2018). Nedan illustreras ett exempel på hur en rörelsebana kan se ut, mer specifikt experimentuppställningen för verktyget 4-Skills Scan version 2007 och 2015, se Figur 3.

Figur 3. Experimentuppställning för verktyget 4-Skills Scan version 2007 och 2015 (Kernebeek m.fl., 2018).

Potdevin m.fl. (2018) har ett unikt perspektiv jämfört med övriga studier eftersom eleverna får utföra självbedömning där de skattar sina rörelser utifrån specifika frågor. Verktygets upplägg speglar därmed utformningen av en typ av rörelsebatteri men med utgångspunkt i enbart rörelseområdet gymnastiska rörelser som utförs stationsvis där sedan både lärare och elever får ta del av videoinspelningen och bedöma rörelserna (Potdevin, m.fl., 2018). Även verktyget MOBAK-LUX-3 innefattar rörelser som utförs stationsvis och inte i en följd och dessutom utifrån olika nivåer där rörelserna kan utföras utifrån basnivå 1, exempelvis balansgång framåt och basnivå 2, som motsvarar rörelsen i en mer avancerad form såsom

balansgång bakåt. Eleverna rankades och bedömdes sedan utifrån dessa nivåer (Sheuer m.fl., 2019).

4.1.3 Fokus

I relation till *Tillvägagångssätt* är det tredje undertemat *Fokus* som belyser huruvida verktygen syftar till att mäta processen och därmed landa i ett processororienterat bedömningsfokus och erhålla ett kvalitativt mätresultat eller att mäta produkten och därmed landa i ett produktorienterat bedömningsfokus och erhålla ett kvantitativt mätresultat.

Potdevin m.fl. (2018) undersöker hur videofilmning kan påverka utfallet kopplat till bland annat självbedömning. Verktøget bidrar med ett kvalitativt mätresultat då det resulterar i en möjlighet för elever och lärare att bedöma processen av, i detta fall, utförda gymnastiska rörelser i en dynamisk och formativ bedömningspraktik. Även Sgro m.fl. (2016) utgår från ett processororienterat bedömningsfokus i form av kvalitativ bedömning av rörelseaktiviteten höjdhopp. Det processororienterade bedömningsfokuset ser till både avsatsen, löpningen fram, hoppet och landningen i höjdhoppets utformning. Den kvalitativa bedömningen utförs utifrån specifika kriterier där elevernas utförande bedöms utifrån tre nivåer av bemästrande, kombinerat med kvantitativ bedömning med hjälp av det digitala verktyget Microsoft Kinect, som identifierar och spårar landmärken i hela kroppen. Vidare jämför studien dessutom det processororienterade bedömningsfokuset med det produktorienterade som i detta fallet motsvaras av att mäta resultatet av höjdhoppet i centimeter. Videofilmning som en del i verktyget vid bedömning har använts i flertalet av studierna. Detta för att i efterhand tillgå för analys och bedömning av processen utifrån förutbestämda kriterier gällande hur ett korrekt utförande av rörelsen ska vara (Valentini m.fl., 2021; Potdevin m.fl., (2018); Sgro m.fl., 2016; Sheuer m.fl., 2019; Lander, m.fl., 2016). I studien av Valentini m.fl. (2021) beskrivs det hur varje rörelse innefattar tre till fem olika kriterier kopplat till hur rörelsen ska utföras, om ett kriterium uppfylls erhåller eleven en poäng.

Tidén m.fl. (2015) utgår även från ett processororienterat bedömningsfokus samt ett kvalitetsperspektiv i sitt verktyg NyTid test. Bedömningen av rörelseförmågorna utgår från ett helhetsperspektiv där utförandet kännetecknas av att bedöma det övergripande utförandet av en rörelseförmåga och beskriva den i ord, såsom rytm, balans, noggrannhet, effektivitet och kontroll och inte dela upp rörelseförmågorna i isolerade tekniska komponenter, vilket är unikt i sammanhanget. Elevernas utförande bedöms utifrån fyra nivåer av bemästrande (Tidén, m.fl., 2015). Jämfört med Hoeboer m.fl. (2018) och Zuvela m.fl. (2011) där elevernas utförande av verktygen AST och FMS-polygon klockas och endast tiden det tar att utföra rörelsebanan används för vidare bedömning mot en referensnorm. Dessa studier har därmed ett produktorienterat bedömningsfokus där utförandet av produkten landar i ett kvantitativt mätresultat, likt mätningen av höjdhopp i centimeter i studien utförd av Sgro m.fl. (2016). Även Lander m.fl. (2016) använder sig av tidtagning vid utförandet av sitt verktyg, CAMSA. Däremot filmas eleverna samtidigt och rörelsernas utförande bedöms även i efterhand, utifrån förutbestämda kriterier, vilket sedan summerades tillsammans med sluttiden i en slutlig poäng. Tidtagningen tillsammans med bedömning utifrån kriterier visar på att studien har både ett process- och produktorienterat bedömningsfokus (Lander m.fl., 2016). Även Sgro m.fl. (2016) har bägge bedömningsfokus kopplat till sitt verktyg, både produktorienterat i

form av mätning i centimeter och processororienterat genom bedömning utifrån kriterier. För en överblick över verktygens bedömningsfokus se Tabell 1.

4.2 Kvalitet

4.2.1 Tillförlitlighet

I relation till *Kvalitet* är det första undertemat *Tillförlitlighet* som belyser hur det resoneras och bedöms inom ramen för verktygens validitet och reliabilitet. Reliabiliteten visar sig vara av god kvalitet om bedömningen är tillförlitlig och upprepningsbar, medan validiteten bör åskådliggöra en giltighet för att anses vara av god kvalitet.

Det finns likheter i hur studierna mäter verktygens validitet och reliabilitet, både genom jämförelser med tidigare kvalitetstestade verktyg och genom en korrelationskoefficient, vilket är ett mått på hur väl det finns ett samband på vad som har bedömts mellan olika bedömare (Sgro m.fl., 2016; Kernebeek m.fl., 2018; Scheuer m.fl., 2019; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011). I en studie mäts interreliabiliteten, det vill säga samstämmigheten mellan flera olika utövare med hjälp av en korrelationskoefficient (Potdevin m.fl., 2018). Sgro m.fl. (2016) använder sig även av ett korrelationsvärde där värdet visar sig vara av god tillförlitlighet. Zuvela m.fl. (2011) använder sig av upprepning under sitt test där eleverna först får se en demonstration av de fysiska övningarna för att sedan utföra varje övning i testet fyra gånger för att öka reliabiliteten.

Kernebeek m.fl. (2018) vill i sin studie ta reda på om verktyget 4-Skills Scan (version från 2007 och 2015) är av tillräcklig god kvalitet för att implementeras i skolundervisningen. För att bedöma konstruktionens validitet får eleverna i experimentet utföra en rörelsebana med videofilmning för observation av en expertpanel. Måttliga till starka positiva korrelationer var funna vilket leder till slutsatsen att 4-Skills Scan är ett giltigt verktyg för att bedöma grovmotorik (Kernebeek m.fl., 2018). Validiteten av verktygen testas i ett antal studier och den visar sig vara tillräckligt god för att kunna användas i verkliga förhållanden och dessa studier skiljer sig något från övriga då även själva syftet har varit att mäta verktygens validitet (Valentini m.fl., 2021; Kernebeek m.fl. 2018; Zuvela m.fl., 2011; Hoeboer m.fl., 2018). Se bilaga för vidare information kring resultatartiklarnas syften (Bil. 4).

Tidén m.fl. (2015) presenterar verktyget NyTid test som är framtaget för grundskoleelever där validiteten anses hög. Syftet är även här att validera verktyget genom att använda olika faktoranalyser, vilket innebär att beskriva sambandet genom att mäta ett antal bakomliggande faktorer. Däremot menar forskarna att framtida forskning bör specificera sig till att utveckla verktygets kvaliteter, när det kommer till validiteten och reliabiliteten, trots att tillförlitligheten anses vara av tillräckligt god kvalitet. Verktyget NyTid test bör även implementeras i verkliga förhållanden tillsammans med de redan befintliga verktygen för att ytterligare testas med förhoppning om att höja kvaliteten (Tidén m.fl., 2015).

4.2.2 Användbarhet

I relation till *Kvalitet* är det andra undertemat *Användbarhet* som belyser olika resonemang kring begränsningar och möjligheter gällande tillämpning i skolsammanhang av respektive verktyg.

Det visar sig att forskarna i respektive studier anser att sitt verktyg i fråga kan appliceras och användas som kompletterande hjälpmedel inom idrott och hälsa (Potdevin m.fl., 2018; Sgro m.fl., 2016; Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Scheuer m.fl., 2019; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Kernebeek, 2018). Både Tidén m.fl. (2015) och Lander m.fl. (2016) lyfter upp verktygets tidseffektivitet som en värderande faktor då lärare under olika skolsituationer ofta begränsas av tiden (Kernebeek m.fl., 2018; Scheuer m.fl., 2019). Valentini m.fl. (2021) bidrar även med ett tidseffektivt verktyg i form av en övergripande och förenklad version av tidigare använt verktyg TGMD-3. Forskarna i denna studie har skapat ett screeningformulär som kan användas för att lättåskådligt kunna se över ett större urval av elever vid bedömning av grundläggande motoriska färdigheter. Verktyget är även tänkt att kunna användas för att urskilja elever som har svårigheter med motorik eller som har någon typ av funktionshinder, för att på så vis kunna anpassa undervisningen efter behov (Valentini m.fl., 2021).

Potdevin m.fl. (2018) talar om en möjlig begränsning av användandet av videofilmning i skolundervisningen. Användningen av videofilmning är beroende av hur pass införstådda lärarna är gällande dess användning och pekar på vikten av att lärarna ska få möjlighet till utbildning (Potdevin m.fl., 2018). Däremot lyfter Potdevin m.fl. (2018) videofilmning som ett positivt inslag vad gäller självbedömning och motivation. Tidén m.fl. (2015) och Lander m.fl. (2016) belyser ett fokus kring lärares appliceringsmöjligheter och pekar på att deras verktyg kan användas som vägledning och bedömningsunderlag, vilket ger stöd för lärare när det kommer till undervisning och planering. Hoeboer m.fl. (2018) lyfter vidare hur verktyget AST kan leda till möjligheten att jämföra resultat mellan elever, skolor och även regioner samt ge lärare möjligheten till en mer objektiv inblick i elevernas motoriska förmågor, vilket är en viktig faktor vad gäller inte minst för reliabiliteten (Hoeboer m.fl., 2018).

En förhoppning med framtida forskning inom området är att lyfta fram den kvalitativa aspekten kring bedömning av rörelser och dess innebörd för tillförlitligheten. Det framgår att det behövs flera omfattande studier för att följaktligen kunna utvärdera tillämpningen av de olika verktygen och framförallt för syftet av en god och rättvis bedömning när det kommer till elevers rörelseförmåga (Potdevin m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Hoeboer m.fl., 2018). Tidén m.fl. (2015) har däremot lyckats behålla ett processorienterat bedömningsfokus och ett kvalitativt perspektiv kopplat till sitt verktyg vilket kan ses som en unik möjlighet i detta sammanhang. Tidén m.fl. (2015) lyfter även begreppet kultursensitivitet, det vill säga hur verktyget kan förstås genom olika personer och grupper från olika kulturella bakgrunder och att det bör tas i beaktning.

Zuvela m.fl. (2011) diskuterar en eventuell begränsning gällande verktygets validitet, där exempelvis elevers rörlighet och uthållighet blir framhävande egenskaper som på ett

oundvikligt sätt bedöms genom verktygets hjälp, trots att verktyget enbart ska fokusera på och bedöma grundläggande motoriska färdigheter. Däremot är det svårt att dra en gräns mellan olika färdigheter och vad det är som faktiskt ska mätas, vilket bör tas i beaktande (Zuvela m.fl., 2011). Avslutningsvis visar det sig vara möjligt för respektive verktyg att användas som komplement vid bedömning av rörelseförmågor utifrån kravet på god kvalitet (Potdevin m.fl., 2018; Sgro m.fl., 2016; Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Scheuer m.fl., 2019; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Kernebeek, 2018).

5 Diskussion

I följande avsnitt presenteras först en metoddiskussion för att sedan följas av en resultatdiskussion.

5.1 Metoddiskussion

I metoddiskussionen diskuteras och värderas forskningsöversiktens styrkor och svagheter gällande både sökstrategi och överförbarhet till svensk skolkontext.

Vi är medvetna om att det kan finnas relevanta artiklar som vi inte kunnat ta del av på grund av valet av sökord som “assessment”/”grading”. Sökord kopplat till lärande och undervisning hade troligen också kunnat generera passande studier gällande bedömning och möjliga verktyg eftersom det går hand i hand. Vi beslutade oss för att begränsa sökningen med dessa sökord för att få ett hanterbart antal träffar och så relevanta studier som möjligt. Vidare har vi valt att exkludera artiklar som har riktat in sig på skolor med specifika inriktningar då vi ville ha ett underlag av elever som representerar den “generella eleven”. Detta kan ha lett till att vi gått miste om artiklar som kunde ha bidragit till värdefull information gällande olika verktyg och dess kvalitet. Vi har vidare valt att använda funktionen “Thesaurus Subject Term” där vi kryssat i “motor ability” för att avgränsa vår sökning i databaserna, i syfte om att nå en mer hanterbar summa artiklar. Vi är medvetna om att detta kan ha lett till en exkludering av studier som kan ha använt sig av andra uttryck och begrepp för rörelseförmåga som fortfarande hade kunnat vara av intresse. Vi bedömer dock att utifrån de förutsättningar vi haft, vad gäller bland annat tid, att vi har lyckats fånga in en bredd av både kvalitativa och relevanta artiklar som svarar mot vårt syfte.

Styrkan i att vi valt att inkludera världomspännande forskning är att det resulterar i en vidgad bild av vilka verktyg som finns tillgängliga. En eventuell problematik i detta tillvägagångssätt kan bli att applicera verktygen i en svensk skolkontext och dess läroplan som kan skilja sig vitt jämfört med övriga länder. En annan styrka i vårt tillvägagångssätt är att vi, utöver vår huvudsökning, utfört en pilotsökning vilket gav oss en bild av forskningsläget och där vi även blev varse om hur vi skulle kunna skapa en effektiv och relevant söksträng. Pilotsökningen bidrog även till de två manuellt funna resultatartiklarna som kom att bredda resultatet.

Kvalitetsgranskningen av våra resultatartiklar gav höga poäng (Bil. 4), vilket visar på att studierna är av god kvalitet och därav gör informationen mer trovärdig. Resultatet består av en majoritet av kvalitativa studier men även kvantitativa studier vilket ger en bredd och ett djup i resultatet. De kvantitativa studierna bidrar med objektivitet och tydlighet medan de kvalitativa studierna bidrar med komplexitet och subjektivitet (Granskär & Höglund-Nielsen, 2012). Vi har analyserat innehållet i artiklarna både genom att använda oss av kvantitativa och kvalitativa ansatser vilket har bidragit till en omfattande bild av verktygen.

5.2 Resultatdiskussion

I följande avsnitt diskuteras resultaten i ljuset av forskningsöversiktens syfte; att uppmärksamma verktyg för bedömning och betygssättning med fokus mot rörelseförmågor i idrott och hälsa. Tillvägagångssätt och kvalitet diskuteras i relation till vad tidigare forskning har sagt och hur resultaten har tolkats utifrån svensk skolkontext. Vidare diskussion gällande verktygens eventuella relevans och användbarhet i övriga världens länder och deras skolkontext kommer inte att fokuseras i detta avsnitt.

Utifrån första frågeställningen gällande verktygens tillvägagångssätt visar resultatet på att majoriteten av de verktyg som tidigare har presenterats inriktar sig på att åskådliggöra, mäta och bedöma ett rörelsebatteri av grundläggande motoriska färdigheter (Kernebeek m.fl., 2018; Valentini m.fl., 2021; Lander m.fl., 2016; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Tidén m.fl., 2015; Scheuer m.fl., 2019). Att verktygen återkommer till att testa liknande grundläggande motoriska färdigheter menar Tidén (2016) kan föra med sig både för- och nackdelar. Färdigheterna kan anses tillförlitliga eftersom dem tidigare har testats och validerats men samtidigt har dem varken ifrågasatts eller vidareutvecklats. Dessa rörelser har däremot konstaterats som centrala att bemästra för att kunna utveckla mer komplexa rörelser i kombination och för att barn ska våga delta i framtida lek och idrott (Magill & Anderson, 2017; Tiden & Nyberg, 2007). Stodden m.fl. (2008) menar att FMS utgör en grund för att kunna skapa en positiv spiral av engagemang mot en aktiv och hälsosam livsstil. Därmed finns det ett tydligt syfte för det livslånga lärandet att se till att varje elev kan bemästra dessa grundläggande motoriska färdigheter, åtminstone när de lämnar mellanstadiet. I och med det finns det belägg för att använda dessa verktyg som förslagsvis en utgångspunkt för en tidseffektiv screening i exempelvis årskurs 6.

Samtidigt som en sådan typ av screening kan ge en överblick över elevers rörelseförmågor så menar Hay och Penny (2013) att finns en viktig poäng med att skapa en så verklighetsbaserad kontext som möjligt för att kunna se nivåer och nyanser i rörelser, vilket kan bli problematiskt att uppnå i ett standardiserat test. Larsson (2016) menar att rörelser inges mening först i dess kulturella sammanhang vilket ytterligare tyder på vikten av att sträva efter autenticitet i bedömningssituationer och att kontextualisera rörelser så långt det går. I en av resultatartiklarna diskuterar forskarna hur deras verktyg NyTid test bör implementeras i verkliga förhållanden för att öka dess kvalitet (Tidén m.fl., 2015). Resultatet visar dock på att majoriteten av verktygen innefattar rörelser som utförs i följd av en rörelsebana (Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Scheuer m.fl., 2019; Kernebeek m.fl., 2018; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018 och Zuvela m.fl., 2011), vilket kan öka autenticiteten i rörelseutförandet och kraven på anpassade övergångar, istället för att rörelserna skulle utföras isolerade.

Kopplat till den avsedda, genomförda och bedömda läroplanen som Skolverket (2020) beskriver, där en röd tråd bör finnas mellan dessa delar, blir det betydande att lärare som överväger att använda ett specifikt verktyg, ser till att rörelserna både är i enighet med vad som ska läras ut enligt kursplanen samt vad som faktiskt har undervisats om. Sett till det centrala innehållet vad gäller rörelser kan ett brett och varierat upplägg utläsas och jämfört

med de rörelser som innefattas i de uppmärksammade verktygen utgör deras rörelser endast en liten del av det centrala innehållet. I exempelvis FMS-polygon ingår endast fyra rörelser så som springa, bära, kasta och fånga (Zuvela m.fl., 2011). Detta påvisar en bristande allsidighet i rörelsetesterna som varken inkluderar exempelvis rörelser till musik eller olika simsätt, vilka inkluderas i det centrala innehållet i både årskurs 4-6 samt 7-9 (Idrott och hälsa, 2022). Vid eventuell implementering av verktygen behöver läraren därmed ha med sig att ju färre rörelseförmågor som testas desto snävare bild av elevens allsidiga rörelseförmåga förmedlas.

Resultaten visar på att de flesta verktygen är utformade för elever som är i åldrarna 6-12 år (Kernebeeck m.fl., 2018; Valentini m.fl., 2021; Lander m.fl., 2016; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvela m.fl., 2011; Sheuer m.fl., 2019) vilket därmed tyder på att rörelserna som testas är som mest relevanta i årskurs 0-6. I de äldre åldrarna bedöms eleverna utifrån komplexa rörelseförmågor (Lgr22, 2022) och därmed behöver lärare fråga sig om verktygen kopplat till FMS kan anses relevanta eller inte för de äldre årskurserna. Rörelsetester som är utformade för att testa grundläggande motoriska färdigheter för de yngre åldrarna, exempelvis M-ABC och TGMD, har visat sig vara den mest förekommande typen av tester även historiskt sett (Tidén, 2016). Tidén m.fl. (2015) påvisar att NyTid test är det enda verktyget i resultatet som är utformat för åldrarna 12-16 år, vilket är unikt och blir därmed ett extra viktigt bidrag att uppmärksamma. Bedömningsfokuset kopplat till detta test handlar om ett helhetsperspektiv där utförandet av rörelsen är central, inkluderande aspekter som rytm, balans och effektivitet, vilket går i linje med hur Skolverket (2022) menar att lärare ska rikta sitt fokus, nämligen rörelsens ingående rörelsevariabler.

Två av resultatartiklarna, Hoeboer m.fl. (2018) och Zuvela m.fl. (2011), använder ett produktorienterat bedömningsfokus där tiden det tar att utföra rörelsebanan leder till ett kvantitativt mätresultat att använda vid bedömning. Detta går emot det som värderas i svensk kontext när det kommer till att bedöma rörelseförmågor, nämligen kvaliteten av rörelserna. Enligt betygskriterierna är det rörelsernas utförande som bör vara i fokus och hur rörelserna anpassas till syftet, inte resultatet av rörelserna (Lgr22, 2022). Tidén (2016) menar att ett produktorienterat fokus och kvantitativa mätresultat kan vara både lättare och mer tidsbesparande att samla in men risken blir att aspekter kring fysik och mognad mäts istället för rörelseförmågor, vilket återigen inte hör hemma i ett skolsammanhang. Utifrån gällande styrdokument ter det sig därmed finnas behov av fler tester där fokus ligger i att bedöma kvaliteter i rörelser, likt verktyget Nytid Test i resultatet (Tidén m.fl., 2015), för att kunna bli i linje med kursplanen för idrott och hälsa. I resultatet framgår det genom studien utförd av Sgro m.fl. (2016) att ett processororienterat bedömningsfokus är att föredra när det kommer till att bedöma rörelseförmågor. Ett sådant bedömningsfokus kan därtill konstateras nödvändigt utifrån aspekter kring att utföra en summativ bedömning. Detta i form av betygssättning där elevernas rörelseförmåga ska bedömas utifrån kvaliteter och värdeord kopplat till *hur* väl de anpassar sina rörelser och då räcker det inte att enbart konstatera *att* rörelsen kan utföras (Lgr22, 2022).

I resultatartikeln av Potdevin m.fl. (2018) framkom det att videofilmning ökade elevernas möjlighet att kunna utföra självbedömning. Whitehead (2010) menar vidare att det är centralt

att elever själva får reflektera över sin förmåga och bedöma sitt eget utförande. Videofilmning har även använts i flertalet av resultatartiklarna som hjälp vid bedömning av utförda rörelser i efterhand (Valentini m.fl., 2021; Potdevin m.fl., (2018); Sgro m.fl., 2016; Scheuer m.fl., 2019; Lander, m.fl., 2016). Videofilmning framgår därmed vara ett passande hjälpmedel för att kunna bedöma processen och själva utförandet av rörelseförmågor, både utifrån eleverna själva i form av självbedömning samt utifrån läraren. Videofilmning skapar dessutom goda chanser för en transparent och likvärdig bedömning, där eleverna ges möjlighet att integrera och skapa inflytande över sin egen kunskapsutveckling och förståelse (Hay & Penny, 2013). Enligt Skolverket ska bedömning och betyg kunna kommuniceras med elever, hemmen och rektorn (Lgr22, 2022) och därmed kan videofilmning bidra med tydliga underlag gällande rörelseförmågor för detta ändamål.

Utifrån den andra frågeställningen gällande verktygens kvalitet visar resultatet på att forskarna ser deras verktyg som ett komplement till andra bedömningsunderlag (Potdevin m.fl., 2018; Sgro m.fl., 2016; Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Scheuer m.fl., 2019; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvella m.fl., 2011; Kernebeek, 2018). Klapp (2018) trycker på vikten av att vid en summativ bedömning behöver lärare se olika tester som komplement och inte som enväldiga bevis för ett visst betyg. Ett rörelsetest kan därmed aldrig ge en fullständig bild av en elevs rörelseförmågor (Klapp, 2018). Barker m.fl. (2018) menar på att kapaciteten att röra sig är något som sker per automatik genom en djupare samstämmighet mellan tanke och rörelse där rörelsen är något förkroppsligat och inte uppdelat i teori och praktik. Bergentoft (2019) talar även om teori och praktik och menar att dessa bör ses som två delar av en gemensam helhet och helheten syftar till att både veta *hur* man utför en rörelse och *att* man utför en rörelse. Därav blir frågan om en rättvis bedömning än svårare att ta sig an, vad gäller inte minst att bedöma rörelseförmågor. När den instrumentella och objektbaserade idén om lärandemål möter det mänskliga subjektet bör det finnas en aktsamhet i översättningen till mätbara (slut)resultat vad gäller rörelseförmågor, då det finns en risk att det försummar det praktiska bedömningsarbetet (Barker m.fl., 2018).

Resultatet pekar på att de respektive verktygen är av tillräckligt god kvalitet för att kunna implementeras som ett kompletterande verktyg i undervisningen inom idrott och hälsa (Potdevin m.fl., 2018; Sgro m.fl., 2016; Lander m.fl., 2016; Valentini m.fl., 2021; Scheuer m.fl., 2019; Tidén m.fl., 2015; Hoeboer m.fl., 2018; Zuvella m.fl., 2011; Kernebeek m.fl., 2018). Dock är det av vikt att påminnas om vilka krav de olika verktygen sätter på lärare och deras omfattande arbete. Organisatoriska förutsättningar, förkunskaper och tidsomfång är tre viktiga aspekter som kan påverka dess eventuella tillämpning (Barker m.fl., 2018). En annan viktig aspekt att ta hänsyn till är lärares egna inställning för användandet av verktygen. Det visar sig att det finns exempel på lärare som använder sig av egna betygskriterier och sin egen "magkänsla" vilket inte behöver stämma överens med de verkliga betygskriterierna. Följdfrågan är vad dessa egna kriterier och magkänslor består av och hur pass tillförlitliga dem är (Svennberg m.fl., 2014). Föreställningen om att gå från "magkänsla" till ett konkretiserande verktyg för att bedöma rörelseförmågor verkar således inte bli helt problemfritt i den praktiska undervisningen och tåls att ha i åtanke. Resultatet kan inte sägas representera en fulländad bild av hur verksamma lärare ser på den möjliga implementeringen

och därmed kan det enbart diskuteras kring användbarheten och inte dras några slutsatser i den bemärkelsen.

I resultatartikeln av Tidén m.fl. (2015) framgår det att verktyget Nytid Test har ett processororienterat bedömningsfokus där kvaliteten i rörelserna är centrala, vilket gör verktyget till det enda som direkt kan implementeras i svensk skolkontext. Att bedöma vad som enbart ska bedömas och att bedömningen görs enligt en gemensam tolkning av styrdokumentet samt ett brett bedömningsunderlag är vad som krävs i dagens svenska skolor för att upprätthålla kvaliteten och rättssäkerheten (Sejer, 2014). Bedömning innefattar trots allt en komplexitet där den inte bara sker från lärare till elev, utan den återspeglar även lärarens egen syn på kunskap och lärande menar Sejer (2014). Ska kvaliteten bedömas, som i verktyget Nytid Test (Tidén m.fl., 2015), behövs en samsyn gällande synen på rörelsens utförande kopplat till ord som rytm, balans, noggrannhet, effektivitet och kontroll. Annerstedt (2007) talar om risken med att lärare sätter betyg utifrån felaktiga grunder och anledningar då det visar sig även finnas lärare som inte har fått tillräcklig kunskap inom bedömning och betygssättning och därmed inte tolkar rörelser utifrån rätta grunder.

I resultatet framgår det att trots att verktygen visar på hög tillförlitlighet krävs det flera goda exempel på att verktygen kan implementeras i en verklig skolmiljö och resultera i relevanta bedömningsunderlag. Det är i interaktion mellan lärare, elever och lärandemål som verktygets användbarhet i fråga blir intressant att diskutera (Potdevin m.fl., 2018; Tidén m.fl., 2015). Det blir därmed väsentligt att lärare anpassar efter kontext och ser till ett helhetsperspektiv vid val av bedömningspraktik för att kunna följa en röd tråd mellan avsedd, genomförd och bedömd läroplan (Skolverket, 2020).

6 Slutsatser och implikationer

Enligt nutida forskning finns flertalet verktyg för att kunna bedöma grundläggande motoriska färdigheter i åldrarna 3-12 år i form av ett rörelsebatteri som utförs i en rörelsebana. Samtliga uppmärksammade verktyg är av hög kvalitet och kan bidra med inspiration gällande möjliga tillvägagångssätt vid bedömning av rörelseförmågor. Standardiserade rörelsetester bör vid användning ses som enbart ett komplement till övriga bedömningsunderlag och inte som något slutgiltigt besked på en elevs rörelseförmåga. Lärare behöver vara kritiska vid eventuell implementering av rörelsetester och bör framförallt använda tester utifrån ett processorienterat fokus för formativ bedömning i syfte att nå ett ökat lärande och kroppsmedvetenhet. Därtill behöver verktygen alltid anpassas utifrån den kontext läraren befinner sig i samt utifrån eleverna i fråga. För en ökad likvärdighet i bedömning av rörelseförmåga bör lärare erbjudas fortbildning där en ökad samsyn kring värdeorden i betygskriterierna kan erhållas. Utifrån svensk kontext och begreppet Physical Literacy, med utgångspunkt i en holistisk bild och hela människan i centrum, finns ett fortsatt behov av att utforma verktyg för att kunna bedöma kvaliteter i rörelser där även kognitiva kunskaper vägs in. Ett annat viktigt perspektiv för framtida forskning är att utgå ifrån ett elevperspektiv, allt ifrån egna upplevelser, motivation och förståelse kring verktygens tillämpning.

Efter arbetets gång och med slutligt resultat i handen kan vi konstatera att det finns ett behov av ökad likvärdighet och en samsyn när det kommer till att bedöma rörelseförmågor. Standardiserade rörelsetester kan vara en möjlig hjälp för att öka likvärdigheten. Däremot är det ett komplext uppdrag för lärare där både den professionella subjektiva bedömningen behövs samtidigt som behovet finns av ett transparent bedömningsunderlag för att nå en objektiv vinkling. Vi kan slutligen fastställa att det är en ständig balansgång och ett konstant övervägande för läraren att finna rätt val av bedömningspraktik som går i linje med styrdokument och syftet att eleverna ska ges möjlighet att utveckla allsidiga rörelseförmågor. Efter att ha tagit del av vad forskning säger finns ett vidare intresse från vår sida att lära oss mer om hur lärare ute på skolorna går tillväga för att nå ökad likvärdighet när de bedömer rörelseförmågor.

7 Referenslista

- Annerstedt, C. (2007). *Att (lära sig) vara lärare i idrott och hälsa*. Multicare förlag AB.
- Barker, D. M., Aggerholm, K., Standal, O., & Larsson, H. (2018). Developing the practising model in physical education: an expository outline focusing on movement capability. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 23(2), 209–221.
- Bergentoft, H. (2019). *Lärande av rörelseförmåga i idrott och hälsa ur ett praktikutvecklande perspektiv*. (Gothenburg Studies in Educational Sciences, 432). [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. Gothenburg University Publications Electronic Archive. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/59308>
- Granskär, M., & Höglund-Nielsen, B. (Red.). (2012). *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Studentlitteratur AB.
- Hay, P. & Penney, D. (2013). *Assessment in Physical Education. A sociocultural perspective*. Routledge.
- *Hoeboer, J., Krijger-Hombergen, M., Savelsbergh, G., & De Vries, S. (2018). Reliability and concurrent validity of a motor skill competence test among 4- to 12-year old children. *Journal of Sports Sciences*, 36(14), 1607-1613. DOI: 10.1080/02640414.2017.1406296.
- Håkansson, R. (2016). Dokumentation i idrott och hälsa – en omöjlig ekvation? I H, Larsson., S, Lundvall., J, Meckbach., T, Peterson. & M, Quennerstedt. (Red.), *Hur är det i praktiken: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa* (s. 71– 81). Gymnastik- och idrottshögskolan.
- *Kernebeek, W., Kroon, M., Savelsbergh, G., & Toussaint, H. (2018). The validity of the 4-Skills Scan. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 28(11), 2349-2357. DOI: 10.1111/sms.13231.
- Kernell, L-Å. (2002). *Att finna balanser. En bok om undervisningsyrket*. Studentlitteratur AB.
- Klapp, A. *Bedömning, betyg och lärande*. (2018). Studentlitteratur AB.
- Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. (1. utg.). Natur Kultur Akademisk.
- *Lander, N., Morgan, P., Salmon, J., & Barnett, L. (2016). Teachers' Perceptions of a Fundamental Movement Skill (FMS) Assessment Battery in a School Setting. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 20(1), 50-62. DOI: 10.1080/1091367X.2015.1095758.
- Larsson, H. (2016). *Idrott och hälsa - i går, i dag, i morgon*. Liber AB.
- Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (Red.). (2016). *Hur är det i praktiken: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Larsson, H och Meckbach, J (2007). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Liber AB.
- Larsson, S. (2010). I have my own picture of what the demands are: Grading in Swedish PEH: Problems of validity, comparability and fairness. *European Physical Education Review*, 16(2), 97-115. DOI: 10.1177/1356336X10381299
- Magill, R. & Anderson, D.I. (2017). *Motor learning and control: concepts and applications*. (Eleventh edition.). McGraw-Hill Education.

- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *Annals of Internal Medicine*, 151(4), 264–269. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.7326/0003-4819-151-4-200908180-00135>
- *Potdevin, F., Vors, O., Huchez, A., Lamour, M., Davids, K., & Schnitzler, C. (2018). How can video feedback be used in physical education to support novice learning in gymnastics? Effects on motor learning, self-assessment and motivation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 23(6), 559-574. DOI: 10.1080/17408989.2018.1485138.
- Redelius, K. (2007). Betygsättning i idrott och hälsa - en didaktisk utmaning med pedagogiska konsekvenser. I H, Larsson & J, Meckmach. (Red.), *Idrottsdidaktiska utmaningar* (s. 217– 232). Författarna och Liber AB.
- Schmidt, R.A. & Wrisberg, C.A. (2001). *Idrottens rörelselära: motorik och motorisk inläring*. SISU idrottsböcker.
- Seger, I. (2016). Betygsättning - Ett (o)möjligt uppdrag?. I Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (Red.), *Hur är det i praktiken: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa* (s. 129-140). Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Stodden, D., Goodway, J., Langendorfer, S., Robertson, M., Rudisill, M., Garcia, C., & Garcia, L. (2008). A Developmental Perspective on the Role of Motor Skill Competence in Physical Activity: An Emergent Relationship. *Quest (National Association for Kinesiology in Higher Education)*, 60(2), 290-306. DOI: 10.1080/00336297.2008.10483582
- Seger, I. (2014). *Betygsättningsprocess i ämnet idrott och hälsa: en studie om betygsättningsdilemman på högstadiet*. [Licentiatuppsats, Örebro universitet]. Örebro Studies in Sport Sciences 21. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:757718/FULLTEXT01.pdf>
- *Sgro, F., Quinto, A., Pignato, S., & Lipoma, M. (2016). Comparison of product and process oriented model accuracy for assessing countermovement vertical jump motor proficiency in pre-adolescents. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(3), 921. DOI: 10.7752/jpes.2016.03145.
- *Scheuer, C., Bund, A., & Herrmann, C. (2019). Diagnosis and Monitoring of Basic Motor Competencies among Third-Graders in Luxembourg. An Assessment Tool for Teachers. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 23(3), 258-271. DOI: 10.1080/1091367X.2019.1613998.
- Skolinspektionen (2012): *Idrott och hälsa i grundskolan*. Dnr: 400-2011:1362. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolinspektionen (2018): *Kvalitetsgranskning av ämnet idrott och hälsa i årskurs 7-9*. Dnr: 400-2017:3948. Stockholm: Skolinspektionen.
- Svennberg, L., Meckbach, J. och Redelius, K. (2014). Exploring PE teachers' 'gut feelings': An attempt to verbalise and discuss teachers' internalised grading criteria. *European Physical Education Review*, 20(2), 199-214. DOI: 10.1177/1356336X13517437

- Svennberg, L. (2017). Swedish PE teachers' understandings of legitimate movement in a criterion-referenced grading system. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22(3), 257-269. DOI: 10.1080/17408989.2016.1176132
- Skolverket. (2022). *Kommentarsmaterial till kursplanen i idrott och hälsa*.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=9868>
- Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>
- Skolverket. (2023). *Sätta betyg i grundskolan*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/betyg-i-grundskolan/satta-betyg-i-grundskolan>
- Skolverket. (2012). *Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a659dad/1553964416697/pdf2816.pdf>
- Skolverket. (2012). *Ett år med ny läroplan*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a659ebe/1553964488804/pdf>
- Skolverket. (2023). *Övergripande om ändringarna*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/aktuella-forandringar-pa-grundskoleniva/overgripande-om-andringarna>
- Skolverket. (2020). *Att planera, bedöma och ge återkoppling*.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=7824>
- Tidén, A. (2016). *Bedömningar av ungas rörelseförmåga. En Idrottsvetenskaplig problematisering och validering*. (06) [Doktorsavhandling, Gymnastik- och idrottshögskolan].
- Tidén, A & M. Nyberg. (2006). *Allsidig rörelsekompetens hos barn och ungdomar - En kartläggning av skolelevs funktionella motorik*. (SIH-Rapport 2006:05). Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Tidén, A & Nyberg, M. (2007). Allsidig rörelseförmåga - ett kroppsligt abc. I H, Larsson & J, Meckmach. (Red.), *Idrottsdidaktiska utmaningar* (s. 70– 86). Författarna och Liber AB.
- *Tidén, A., Lundqvist, C., & Nyberg, M. (2015). Development and initial validation of the NyTid test: A movement assessment tool for compulsory school pupils. *Measurement In Physical Education And Exercise Science*, 19(1), 34-43. DOI: 10.1080/1091367X.2014.975228.
- *Valentini, N., Nobre, G., Zanella, L., Pereira, K., Albuquerque, M., & Rudisill, M. (2021). Test of Gross Motor Development-3 Validity and Reliability: A Screening Form. *Journal of Motor Learning and Development*, 9(3), 438-455. DOI: 10.1123/JMLD.2020-0061.
- Whitehead, M., & Bailey, R. (2010). *Physical Literacy - Throughout the Lifecourse*. Routledge.
- *Zuvela, F., Bozanic, A., & Miletic, D. (2011). POLYGON - A new fundamental movement skills test for 8 year old children: Construction and validation. *Journal of Sports Science & Medicine*, 10(1), 157-163.

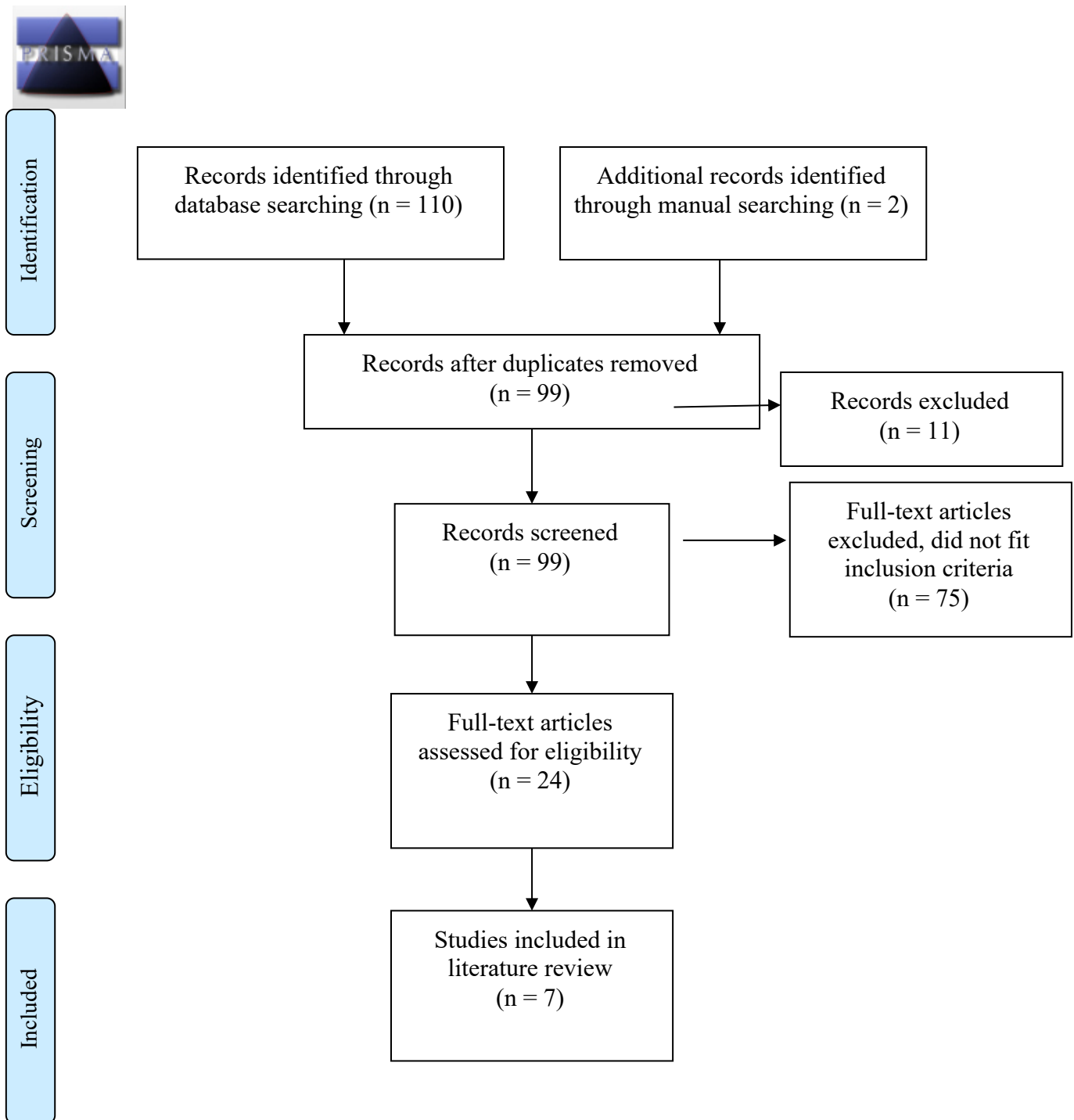
8 Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Sökhistorik

Tabell 2. Sökhistorik

Datum	Databas	Sökord/Limits/Booleska operatörer	Antal träffar	Lästa abstracts	Urval
10/3 (huvud sökning)	ERIC, SPORTDiscus, Education Research Complete	Sökord: physical education AND "assessment tool*" or "assessment method*" or assessing Limits: Peer-reviewed, engelska, 2011, full-text, motor ability (subject thesaurus term)	110	99	7
2/3 (pilot sökning)	ERIC, SPORTDiscus, Education Research Complete	Sökord: "Physical education" OR "physical education and health" OR pe OR peh AND assessment OR grading AND movement OR "motor skill*" OR "motor abilit*" OR "motor capabilit*" AND school AND teacher* Limits: 2011, engelska, peer-reviewed	178	14	1
13/3 (kedje sökning)	Kedjesökning	-	-	-	1

8.2 Bilaga 2 – Flödesschema (Prisma 2009 Flow Diagram)

Figur 4: Prisma flödesschema för sökning och gallringsprocess (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman, The PRISMA Group, 2009).

8.3 Bilaga 3 – Bedömningsmall för kvalitetsgranskning

1. Är hypoteser, syfte och/eller eventuella frågeställningar klart beskrivna?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

2. Är problemet och rationalen för studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

3. Är väsentliga begrepp definierade?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

4. Kvalitativ artikel: Får vi kunskap om forskarens förförståelse/perspektiv?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

5. Var urvalsstrategin lämplig med tanke på syftet?

Ja
Nej

För att svara ja bör det framgå tydligt varifrån undersökningsgruppen valdes, vilka som valdes och varför samt hur de valdes ut och varför? Tydliggörs eventuella inklusions- och exklusionskriterier?

Eventuell kommentar:

6. Kvantitativ artikel: Framgår det tydligt utifrån vilka grunder urvalets storlek bestämdes?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

7. Är egenskaperna/karaktäristika hos de deltagare som ingår i studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

8. Interventionsstudie: Är försökspersonerna randomiserade till interventionsgrupp(er)?

Ja
Nej
Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

9. Interventionsstudie: har interventionen (programmet/en ny form av undervisning etc.) som ska jämföras beskrivits tydligt?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

10. Har studien använt en adekvat datainsamlingsmetod?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

11. Har vilken typ av instrument som använts (ex enkäter, intervjuguiden och observationsscheman) samt tillvägagångssättet vid datainsamlingen tydligt beskrivits?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

12. Är den redovisade analysmetoden lämplig?
De metoder som används måste vara lämpliga för data.

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

13. Har etiska aspekter beaktats?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

14. Är de viktigaste resultaten av studien tydligt beskrivna?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

15. Svarar resultatet mot syftet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

16. Har man tagit hänsyn till eventuella bortfall i resultatet?

Om antalet deltagare som ”droppat av” (bortfallet) inte har redovisats, bör man svara att man är oförmögen att avgöra

Ja
Nej
Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

17. Är resultaten praktiskt relevanta?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

8.4 Bilaga 4 – Artikelöversikt

Tabell. 3 Artikelöversikt

Författare Publikations- år	Design	Syfte	Metod	Urval	Slutsats	Poäng
Potdevin, F., Vors, O., Huchez, A., Lamour, M., Davids, K., & Schnitzler, C. (2018)	Kvantitativ, tvärsnittsstu- die	syftet med denna studie var att undersöka effekter av att använda video feedback (VFB) på motorisk färdighet, självskattningsförmåga och motivation i en skolbaserad inlärningsmiljö med nybörjare som lär sig en gymnastisk färdighet.	Observation	Två åk 7 klasser från en fransk högstadieskola.	Ett förenklat VFB-baserat läromedel bidrog till att förbättra motoriken, självskattningsförmåga och motivationen hos eleverna.	13/15
Sgro, F., Quinto, A., Pignato, S., & Lipoma, M. (2016)	Kvalitativ, tvärsnittsstu- die	Syftet var att undersöka två olika tillvägagångssätt, produkt- eller processororienterad metod, gällande bedömning av rörelseförmågan när det kommer till höjdhopp.	Observation	91 barn valdes slumpmässigt ut, mellan åldrarna 6-12 år. 3 grundskolor och 1 gymnasium.	Forskarna fann att det processororienterade tillvägagångssättet motsvarade högre noggrannhet gällande bedömning av elevernas rörelseförmåga inom ramen för höjdhopp och att det därmed är ett adekvat tillvägagångssätt.	15/15
Lander, N., Morgan, P., Salmon, J., & Barnett, L. (2016)	Kvalitativ, tvärsnittsstu- die	Att undersöka om Canadian Agility and Movement Skills Assessment (CAMSA) är möjlig att använda av lärare i idrott (PE) för australiska flickor i årskurs 7.	Fokusgrupp intervjuer och observation	18 legitimerade lärare i idrott och hälsa (snöbollsurval) samt deras respektive klasser 405 tjejer i åk 7 mellan 11-13 år.	Resultaten visade att CAMSA var användbart i en verklig skolmiljö och ansågs vara ett lovande sätt att bedöma FMS.	13/13
Valentini, N., Nobre, G., Zanella, L., Pereira, K., Albuquerque, M., & Rudisill, M. (2021)	Kvalitativ, tvärsnittsstu- die	Syftet är att utveckla ett screening formulär av Test of Gross Motor Development-3 (TGMD-3) som är ett verktyg för att bedöma rörelse- och boll-förmågor. Även att undersöka	Observation	Urval av 1192 barn, 3-10 år gamla från Brasilien.	Forskarna hävdar att dem lyckats skapa ett screeningformulär utifrån TGMD-3 som kan vara användbart för lärare för att mer tidseffektivt kunna bedöma fundamentala	15/15

		dess validitet och reliabilitet.			motoriska rörelseförmågor. Verkyget anses giltigt för att användas.	
Kernebeek, W., Kroon, M., Savelsbergh, G., & Toussaint, H. (2018)	Kvalitativ, tvärsnittsstudie	syftet med denna studie var att bedöma konstruktionen och samtidig validiteten av båda 4-Skills Scan (version 2007 och 2015)	Observation	Strategiskt urval av skolor sedan viktat randomiserat urval av elever, 212 barn 6-12 år	båda versionerna av 4-Skills Scans är tillfredsställande giltiga instrument för att bedöma grovmotorik under idrottslektionerna.	13/13
Scheuer, C., Bund, A., & Herrmann, C. (2019)	Kvalitativ, tvärsnittsstudie	Föreliggande studies syfte var att bekräfta och utöka de teoretiska egenskaperna hos MOBAK-LUX-3.	Observation	488 elever 8-9 år. 20 grundskolor.	Testinstrumentet MOBAK-LUX-3 visade sig vara ett användbart och tillförlitligt komplement i bedömningsarbetet av motoriska färdigheter	12/13
Tidén, A., Lundqvist, C., & Nyberg, M. (2015)	Kvalitativ, tvärsnittsstudie	Denna studie vill undersöka och presentera hur NyTid testet kan bedöma grundläggande och komplexa rörelser, vilket är dess syfte.	Observation	Urval av 1260 elever, i åldrarna 12-16 år.	NyTid testet resulterar som ett giltigt bedömningsverktyg och anses användas som ett komplement till övrigt bedömningsmaterial.	15/15
Hoeboer, J., Krijger-Hombergen, M., Savelsbergh, G., & De Vries, S. (2018)	Kvalitativ, tvärsnittsstudie	Syftet med denna studie var att undersöka testomtest-tillförlitligheten (deltest 1), intern konsistens och samtidig validitet (deltest 2) för Athletic Skills Track (AST) under en vanlig idrottslektion.	Observation	Randomiserat urval av 14 grundskolor, 4-12 år (448 tjejer, 482 pojkar)	Resultaten visar att Athletic Skills Track är ett tillförlitligt och giltigt motorisk kompetenstest som kan användas för att bedöma FMS hos 4-till 12-åriga barn i tre åldersklasser i skolmiljön för idrottslektioner.	13/15
Zuvela, F., Bozanic, A., & Miletic, D. (2011)	Kvalitativ, tvärsnittsstudie	Syftet med studien var att konstruera och validera ett nytt FMS test (FMS-POLYGON) för 8-åriga barn.	Observation	Randomiserat urval utifrån tre skolor. 95 barn 8 år gamla (48 killar och 47 tjejer)	FMS-POLYGON är ett pålitligt och giltigt instrument för 8 år gamla barn för att bedöma FMS	14/15